

Konsekvensutredning, HaV 2025-000931

1 Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

1.1 Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Utsättning av fisk, inklusive vattenlevande kräft- och blötdjur (benämns som *fisk* enligt fiskelagstiftningen) i naturen sker framförallt i syfte att skapa nya fiskemöjligheter, för att återskapa eller bevara naturliga bestånd. Länsstyrelserna prövar ansökningar om tillstånd att sätta ut fisk i havet och sötvattensområdena. Detta görs med stöd av förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen samt Havs- och vattenmyndighetens kompletterande föreskrifter (2021:7) om att sätta ut eller flytta fisk i naturen. Föreskrifterna syftar till att förebygga och minimera riskerna för spridning av smittsamma sjukdomar respektive arter och stammar som inte är lämpliga med hänsyn till det mottagande vattenområdet.

Av föreskrifterna framgår att Havs- och vattenmyndigheten kan meddela dispens från vissa av föreskrifterna i enskilda ärenden, om det behövs av vetenskapliga skäl eller om det finns särskilda skäl. Vid tillståndsprövning av ansökning om undantag från Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om att flytta eller sätta ut fisk i naturen ska en riskbedömning och en värdering om riskens eventuella påverkan på vattenområdets särart utföras. I beredningen av beslut behöver i vissa fall yttranden inhämtas från andra myndigheter eller experter. Beslut om dispens kan förenas med villkor, som ska stå i rimlig proportion till syftet med det förbud varifrån undantag medges.

När Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om att sätta ut och flytta fisk i naturen ändrades 2021 togs länsstyrelsens möjlighet att meddela undantag av förbiseende bort från föreskrifterna. Det medförde att det inte längre är möjligt för länsstyrelsen att i enskilda fall ge undantag från vissa bestämmelser om det behövs för något vetenskapligt ändamål eller om det i övrigt finns särskilda skäl.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår nu att föreskrifterna ska ändras och att möjligheten att i enskilda fall besluta om undantag från föreskrifterna återinförs. Dock med det undantag att det fortsatt inte ska vara tillåtet att ge dispens från 10 §, som handlar om utsättning av invasiva art i trädgårdsdammar.

Länsstyrelsen blir genom förslaget åter ansvarig myndighet för prövning om undantag från flertalet av föreskriftens bestämmelser. Havs- och vattenmyndigheten kommer samtidigt att ha huvudansvaret för prövning gällande ett par av bestämmelserna. Den föreslagna ändringen

innebär att ansvaret för prövning av föreskrifterna i stort motsvarar tidigare ansvarsfördelning innan ändringen 2021.

1.2 Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Det finns flera skäl till varför länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten i enskilda fall åter ska kunna ge undantag genom dispens från Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter där sådan möjlighet i dag saknas. Det handlar bland annat om att kunna ge undantag för vetenskapliga studier som exempelvis syftar till att förbättra kunskapen enskilda arters biologi, ekologi och förekomst eller som syftar till att ta fram effektiva bevarandeåtgärder. Det kan även handla om att i enskilda fall undanta från möjligheten att flytta och sätta ut fisk av vissa arter eller stammar i naturen om denna inte negativt påverkar vattenområdets särart.

Enligt nuvarande bestämmelser ska länsstyrelserna alltid yttra sig i samband med att ansökningarna om undantag innan den överlämnas till Havs- och vattenmyndigheten. För de ansökningar där Havs- och vattenmyndigheten medger undantag lämnas i många fall ärendet över till länsstyrelsen att besluta om villkor och tillstånd för utsättning eller flyttning av fisk. Vissa undantag bör därför av förenklings- och effektivitetsskäl läggas på länsstyrelsen istället för att ansvaret fortsatt ska ligga på Havs- och vattenmyndigheten.

1.3 Beskrivning av de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

Utöver att ha kvar nuvarande föreskrifter gör Havs- och vattenmyndigheten den bedömningen att det inte finns andra alternativ än att ändra föreskrifterna så att länsstyrelserna åter ges möjlighet att i enskilda fall ge dispens om det finns vetenskapliga eller andra särskilda skäl. Om dispens inte kommer att kunna medges för fler bestämmelser i föreskrifterna kommer detta hindra möjligheter att exempelvis ge undantag för vetenskapliga studier.

Om föreskrifterna ändras så att länsstyrelserna återfår ansvar att tillståndspröva vissa bestämmelser kommer den administrativa bördan och handläggningstiden för tillståndsprövning av ansökningar om undantagsmöjligheter att kortas ner.

1.4 Beskrivning av det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

Valet att ändra föreskrifterna och återinföra möjligheter att ge dispens från bestämmelserna bedöms vara det enda alternativet.

2 Förslagets relation till EU-rätten

2.1 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Bestämmelserna överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

3 Rättsliga grunder

3.1 Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Havs- och vattenmyndighetens beslutanderätt grundar sig på 2 kap. 18 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och 6 b § förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.

4 Analys av förslagets konsekvenser

4.1 Beskrivning av de övergripande konsekvenserna

Förslaget att åter införa möjligheter att i enskilda fall medge undantag från föreskrifterna för vetenskapliga studier eller för andra särskilda skäl kan på sikt bidra till en ökad kunskap om vissa arter och åtgärder som kan gynna den biologiska mångfalden. Det kan exempelvis även handla om att ge möjlighet att vidta lämpliga skyddsåtgärder för hotade arter och stammar eller att fiska i vissa vatten.

De föreslagna ändringarna bedöms underlätta myndigheternas hantering och korta ner handläggningstiderna för de som ansöker om dispens.

4.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för

4.2.1 Staten

Enligt nuvarande bestämmelser ska länsstyrelsen alltid yttra sig i samband med att ansökningarna om undantag innan den överlämnas till Havs- och vattenmyndigheten. För de ansökningar där Havs- och vattenmyndigheten medger undantag lämnas i många fall ärendet över till länsstyrelsen att besluta om villkor och tillstånd för utsättning eller flyttning av fisk. Antalet föreskrifter som det är möjligt att beviljas dispens för är inte heller fler än vad som gällde före föreskriftsändringarna 2021.

Mot denna bakgrund, samt att antalet ansökningar om dispenser är få till antalet (under fem stycken per år), är det Havs- och vattenmyndighetens uppfattning att den föreslagna ändringen kommer att rymmas inom länsstyrelsens ordinarie verksamhet gällande prövningar om utflyttning av fisk i naturen.

Länsstyrelsens avslag om att inte meddela dispens går att överklaga till Havs- och vattenmyndigheten. Sådana prövningar kommer dock att kunna ske inom myndighetens vanliga verksamhet.

4.2.2 Kommuner och regioner

De ändrade föreskrifterna påverkar inte kommuner och regioner.

4.2.3 Företag

Vissa företag kan påverkas positivt av de ändrade föreskrifterna genom kortare handläggningstiderna.

4.2.4 Andra enskilda

Fiskevårdsområdesföreningar, sportfiskeföreningar eller motsvarande organisationer kan påverkas positivt av de ändrade föreskrifterna och kortare handläggningstiderna.

4.3 Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1

Ej aktuellt.

4.4 Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Ej aktuellt.

4.5 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Havs- och vattenmyndigheten kommer att informera länsstyrelserna och Jordbruksverket om beslut av ändringarna.

4.6 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Föreskrifterna ses över kontinuerligt och anpassas efter behov.

5 Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.

6 Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Sofia Brockmark, Enheten för fiskereglering, tfn. 010-698 6581.